Контрольный экземпляр

Массе а мехий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛ

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШОАТТА, 6 СЕНТЯБРЬ, 1986 ШУ. ★ № 107 (7298). ★ Мах 3 кеп.

ХIАРА ДЕННА ОВСАРЕ КЪАХЬЕГА!

Яхьа дневник

+

Лаьрхlар кхоачашду

Вай республикерчу производственни объединенешта юкъе яьржача социалистически яхье хилдаша хьалха латташ хьAйогIарех я СССР 60 шу дина цIерагIча Грозненски производственни объединене коллектив. ШийттаалагIча патлет-ка хьалхарча шера массехьаза цунна хьоналый, КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, обл-совпрофа, ВЛКСМ-ан обкома карара кара тела Цхьайрах.

Шоай дахьа къахьегама толамаш тIаIа тодеш хьабоагIа-ша объединене бойлаоша дика тIехкхоачашъяьй дерригача технико-экономически хьоккхий барх1 бетта задани. Пачхьалкхен планагIа лаьрхlачул совгIа маьхала лькхах 505 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци. ЦамагIнел совгIа цар арахийдай ши бIаь эзар гарга-га сома маьхьа нормативно-цIена продукци — 144 эзар сома маьхьа товарни продукци. Потребительаша договорни деккарех поставкаш яра деккараш а толам-ца кхоачандьаь — объединене коллектино.

Арахецача продукцеш гIа дIабоду мах лоьрех, кIезигчу а дукха-чун а яхом барах, за-данел совгIа продукци маьхьала яккхарех уьк шера 269 эзар сом планал совгIа пайда баьь по пачтхьалкхен-ча. Дика тIехкхоачашъяьй къахьегама задани а.

Уж толамаш доахача къахьегта дика кха а хьегаш, яхье хьалха латташ итташ бригадаш я уклаза. Царех я Козаринский Олег, Евсеева Надежда, Бугаев Владимир нерте латтача токарийн прессовщикийн бригадайн Еланский Владимирна кулгаедеча слесарий-сборщикий бригадан коллективаш. Цар хIара сменали-торашш 125 — 130 процент кхоачашъяьй. Шоаш хьаеча продукцех дукхагIъяр лаккер-ча категорех а хулийр.

Деша дай бац

Чакхбаьнаб уьк шера хьалхара барх1 бутт. Н. Анисимова цIерагIча — Новогрозненски механизатрийн завода коллективно мишта кхоачандуу шоай тIаIийна доккхаш? ПинтIа маьра оозрIаяр из пачха-хьалхех планах, хIа-ъта денхаран кхоачаш-де таьха я.

Предприяте ерригра я яхи цех мара яц. Царех йохкхарIоIа кхо цех къаьстта во бодх беш я. Цареч я Еланна Владимир, Резникова Татьяна, Ковенчук Александр нерте латтача цхьаьлагIнех, кхоьлагIнех цехий коллективаш. Дика-ъта барх1 бетта. Ламаьтте дукха пачха-хьалхех денхар тIадасад царна.

Иштта шоаш денна дош кхоачаш а ца деш, тIехьажош а тIехьа-прияттерча йийтта установкаш ййс.

Цун керттера баьъна ла хилла технологий къахьегамаш социалистически яхьи кхетамца вIашагIехьа ца яккхар, балта ханан производственни мощностехи во пайда йийр, механизатта чакхдаьа технологически режим тедхаьр.

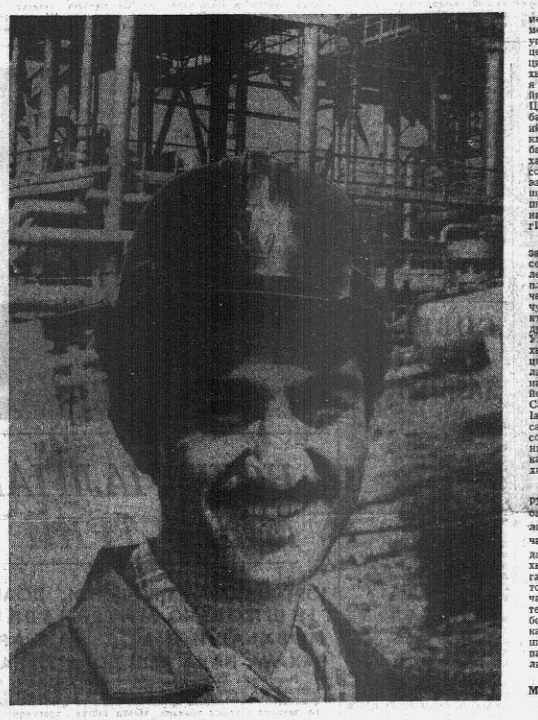

ИНТЕНСИФИКАЦИ ЯРА НАЬКЪАГIА

СОКАШ ДУККХАГIА ХУРГЬЯ

Корта бохабу малар меларшца нъовсам лоаттабара КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцам тIаэзднаше, чхьаГIар доаккхила кIезиде йиш хулийтаргIола тароашш леха баьлар республике. Комсан лелаеча совхозий, чхьаГIар доаккхача заводий нохчийн мишта кхоачандуу шоай тIаийна доккхаш? ПинтIа маьра оозрIаяр из пачха-хьалхех планах, хIа-ъта денхаран кхоачашъде таьха я.

Предприяте ерригра я яхи цех мара яц. Царех йохкхарIоIа кхо цех къаьстта во бодх беш я. Цареч я Еланна Владимир, Резникова Татьяна, Ковенчук Александр нерте латтача цхьаьлагIнех, кхоьлагIнех цехий коллективаш. Дика-ъта барх1 бетта. Ламаьтте дукха пачха-хьалхех денхар тIадасад царна.

Иштта шоаш денна дош кхоачаш а ца деш, тIехьажош а тIехьа-прияттерча йийтта установкаш ййс.

Цун керттера баьъна ла хилла технологий къахьегамаш социалистически яхьи кхетамца вIашагIехьа ца яккхар, балта ханан производственни мощностехи во пайда йийр, механизатта чакхдаьа технологически режим тедхаьр.

Хьалха, масала, сок йоаккхаш пал мара предприяти яцар. Цо шера 60 эзар деналитр кийчйора из. Хlанз уж тайпара предприятеш дукхагIа я. Ух шера лерхI 240 эзар деналитр сок яккха. Цу гIулакха чакхйоахаргья 33 эзар тонн комсаш. Хlаьта чхьаГIар доаккхара 29 эзар тоннах мара пайда эцаргбаш. Цунах чIоагIа чхьаГIар кийчъяьй. ВIашагIйоллаш я «Крюшон» яха цIе а кIай а мерда хий аракецара дини а.

Дика кийчо яьй керда продукци яккхара Грозненра комбинате а. Шуна-шка къаьрахь чуйотташ йоца дини комсий сок чуйоттара тоаю. Цо шера 300 эзар деналитр сок чуйоттаргья. Наха болча дьотонна из йохкаш хургья 0,33 литр чуйодача шуша-ка. Комбината коллективо лаьрхlаш уьк шера цу-тайпа 3 июлгон гарга шуша сок арахецца. ДукхагIа кIезига-гIа да хlанз цу предприяте доаккха чIоагIа чхьаГIар.

Сока, суслона комсаш чакхъяьхара тIатеIIа кийчъяьй я комсаш лелаеча боахамий предприятеш. Деях а р е х къаьстта дика лоаррIабу «Советская Россия» яхьча, Калинина цIерагIча совхозашка. Комсий сок яккхара керда оборудовани оттаяьй цига.

Ленина цIерагIча винсовхоза сок яккхара план ен-наяьар уьк шера. Хlаьта а пунята заведующе Арчаков Мемнаргина ший инициативагIа комсий сок уьк шера яккха йолае лаьрхlар. Iалашъяьй эцаш йола оборудовани дIаотталяра «Калиновский» винсовхозе а. Из гIулакх чакхдоаккхаш хьинаре дакъа лаьар пунята заведующе Б. Шишханова. Молдаве Iомаяьча технологех «Мусте» яха дика чам болаш мерза хий кийчдерга цига. Из бешкашкара дохкаш хургьа.

Цунца цIана производство эргалаккхара йоагIа йоаккхо яй директор А. Хайбеков волча Кирова цIерагIча, Н. Висгаров волча «Гребенской», Р. Сульпов волча «Знаменский» винсовхозашка.

Б. ГАНИЖЕВ,
Нохч-ГIалгIай Госагропрома отдела воккхагIа вола агроном.

«Старогрозненфть» НГДУ иеттел вай республикерчу механизаттеп гаэи йоахача управленешкарча ерригача цехашта юкъе яьржача социалистически яхье дакъа хьалха латташ хьайоагIабех я механизаттеп гаэи йоахача йиьлагIча цеха коллектин. Цухьанна бутт дIабахийтабап но ух1 шера ше тIаийца деххарап дика тIехкхоачап па деш. Цудухьа барх1 бетта план хьалха хьоччанш а ешт, планах совгIа по дьыккхар итташ эзараш тоннаш «Iаьрна доашуь». Из да цеха болхлонц шоай профессиональни цIеIа-на найъдь къахьегама совгIат.

Уж толамаш доахача дитта дакъа лаьад цехерча сепарационни установка коллективо. Цо барх1 бетта план 102,3 процент кхоачашъяьй. ПланагIа лаьрхlачул совгIа мехарча халкъа боахамга дIакхачийтай дукхагча маьхьера продукци. Ухьаза шоай новкъосташта хьоккхам а телаш, даим социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалабьяьна ба мехаьдьтта газ йоаха операторан Якубов Саид-Iаьлеп Махмаев Ломаьлеп. Шоай декхарап мисала а цIеIа кхоачандарап совгIа, цар ших мотинг нийсьяллиташ шоай бехкагIа балха тIа хьовзам хIлийта.

Цехерча мехьадьтта оборудованена вола лор ад сал слесарех Мачигов Русланах цига кхъьзгаш болча мехьадьтахоша. Из да-а да иштта. Iуйрийна балха хьа ма кхьыччагIеча ерригача оборудованера хьожаш, тоха деза-ча кулг тохаш чакхвоал Руслан. ДунхагIа терно е еза оборудовани болгала а а ньккхар цуьга каст-каста хьеж на. Цудухьа ший бехкагIа цхьаннха тайпа кхоачамбоаъар ниьсдаьлийташ цо беча балха тIа.

СУРТА ТIА: слесарь Р. Мачигов.

С. АЛИХАНОВА сурт.

КПСС ЦК Политбюро

4 сентябре хиннача заседание КПСС ЦК Политбюро хьежар гуьранара кханнара балхаш сиздарен Iан хьалаша болх бара колхозаш, совхозаш, агропромышленни комплеса ши-йоша предприятеи а кийтъярен тIехьатетта йиш йоацача денхарашка.

Белгалдаьккхад юртбоахама производствана интенсификаци яр бахьан долаш дукхача боахамаша дика хьуръкъам ихебзь а из чуэцара балхаш толаме чакхдоахаш а хилар. Хlанз кIи-марса юкъэмотти мехка малибоалехьарча районашка икьачай.

Шоай ханначьен динеи гуйранара деррига балхаш чакхдахар а Iанга колхозаш, совхозаш, АПК кхыйола предприятеш кийтъяр а яггара лоаррIаме дола хьалха боалама денхар да авина къоастадаьл. Из толаме кхоачашдар бахача наьха кхачанпара хьашташ ихьа а динаэIа кхоачашца кертера лоаррIам болаш да.

Политбюро заседане хьежаб кхачана бийдал чакхйоахачен отрасленша эца технологически оборудовани дIахо а дукхагIа арахецара дешаэа. Цу деша хьакъехьа тIаийца соцам тIа Минлегпищемаш, кхачан индустрена эца оборудовани а материалаш а хьаяри серийни арахецарен бехкгокхам тIабиллача кхыча министерстваи ведомстваи терпам тIабахийтаб цу гIулакха тIехь цIенхьаттара кхоачамбоапараш хилара. Минлегпищемашцо магийт технически бекарам дикали доза йола оборудованан арахецинга, из дуьнен боарамга кхоачан йола техника арахецанза яр га хиларах йолча XXVII съезда, КПСС ЦК июньски Пленума установкаша ма яххара яц. Политбюрос дIахайтад агропромышленни комплекса предприятеи Кхачан программа толаме яхьчашъяра балха йоккха оварсаре йолча, вай хьанарча техниица хьалийзара проблема сиха кхоачашъяр доархlаме долга. Белгалдаьккхад кхачан продукташ яхара, кхачан товараша расфасовкеи упаковкеи яра йола балха йоккха овсарле йоа технологеи промышленнеста бийдал чакхйоахкхача доакъошта юкъэлхий-та йиш хулийта машиний системаш хьае езилга. Оборудовани хьаеча Министерстваша тIадиллад цхьацца йола машинаш арахецара комплексин автоматичесни пиннеи хьаеча сихгIа йоьлга, хьаеш йода оборудовани тIоагIа динагIа хилийта, хIаьта партийни комитеташа Белгалъэль программаш тIаьхьокам тIоагIбе.

СССР форда флота Министерстве подразделенеш 1987 шера 1 январе денз йиэза боахама расчета тIа яхарах йола правительства предложеневш могалъй.

Кердача хьалашка болх беш, Министерства пароходствашеп предприятеши хьаяьча средствай чотагIа ше Iилма - технически, производственни социальни деIаухнига Iалашдергдолаш лерхI. Къахьегарах бухсопташ хьахулаш дар бахьан бола бехкгокхами материальни безами лахьбу.

Волжски автомобильни заводе дунен автомобилестроене перспективни бовармга хьенжа йолча йIгача автомобилий конструкцеш хьа елга сихдара хьакъехьара КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен совцам тIаийцаб.

Белгалдаьдь дунен дикагIйолча образецел чухьнаьа доаца хьокхамаш дола вай хенара автомобилаш уьк пятилетна шерашке а хьае оттаелга Iалашдергдола цхьадоа доккхий гIулакхашца де. Из дара оборудованен приборийн лаьрхIа долча тайпанца Iалашъь опытно-промышленни база йола Iилма - технически центр йилла лерхI. Промышленносста иаши увш долча доакъой министерстваша тIадиллад бокха технически боарам бола автомобилаш хьаяра

МЕХЬАДЬТТАН ГАЗОВИ ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОШТА «НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МЕХЬАДЬТТАН ГАЗОВИ ПРОМЫШЛЕННОСТА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

У К А З

Республика мехьадьттан газовин промышленносте деIайоалаеча дика гIулакхаш нарагIалаяраш, общественни вахара юкъе хьинаре дакъа лацарах «Нохч-ГIалгIай АССР мехьадьттан газовин промышленносте заслуженни болхлоп яха сийлен цIи лойла:

Еланская Людмила Николаевнана — Старогрозненски УБР операторе - коллектора,

Ерошкинон Николай Васильевична — «Малгобекнефть» НГДУ скважинашта лаьттан кIез ремонт ета операторе.

Юрусинская Галина Даниловнана — «Старогрозненфть» НГДУ геологически отдела начальникна.

Степанов Анатолий Александровична — «Старогрозненфть» НГДУ мехьадьттан газин йоаккхача оператора,

Пересунько Юрий Прокофьевича — «Октябрьскнефть» НГДУ керттерча инженера.

Эдилов Эльмана — Горячеводски УБР бурувдеттачун гIочча.

Чубаров Александр Ивановича — «Грозненгеофизика» треста центральни лабораторе начальникна.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.

г. Грозный, 1986 шера 4 сентябрь.

МЕХЬАДЬТТА ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

У К А З

Къахьегача доккхий толамаш дахарах, общественни вахара юкъе хьинаре дакъа лацарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лахкехьарча Совета Президиума Сийлен грамота долийта:

Арсамаков Суламбиц Фуртанбика — Старогрозненски УБР центральни инженерно-технически служба начальникна.

Бородина Лариса Григорьевнана — МагIалбика УБР операторо-коллектора.

Джалдаров Iусман Дукузовича — Грозненски УБР бурувдеттачоа.

Сангариев Сайд-Мохьмад Сайд-Алиевича — Карабулакски УБР бурувдеттачоа.

Лазарев Борис Петровича — «Грозненгеофизика» треста бурувдеттачоа.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.

г. Грозный, 1986 шера 4 сентябрь.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

У К А З

Республике лаьттах доалла рузкъаш тохаш довзалин дика гIулакхаш нарагIалаяраш, мехьадьттан газ йоалла керда моттигаш гIчайоахача новкъосташ ду геологически балаш толаме дIаздахьарах, общественни вахара юкъе хьинаре дакъа лацарах «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни геолог» яха сийлен цIи лойла **Берсенову** Эдуард Абрамовича — «Грознефть» объединене бурувдеттача балхий Октябрьски управленне нерттерча геолога.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.

г. Грозный.
1986 шера 4 сентябрь.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

У К А З

Болх беш болча нагирхошта коммунистически а кIетам луча дика гIулакхаш нарагIдувларах, дунккхача мерзина хьаьнала хьаьегараз «Нохч-ГIалгIай АССР болх беш болча нагирхой цIехамча» яха сийлен цIи лойла **Абалова** Ксения Николаевнана — персональни пенсионерка, Сийлахь - боккхача Дайпехка тIема юкъе дакъа лаьлача.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.

г. Грозный,
1986 шера 29 август.

Нов. Э. А. Берковича «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни геолог» яха сийлен цIи яларах долла

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

Республике лаьттах доалла рузкъаш тохаш довзалин дика гIулакхаш нарагIалаяраш, мехьадьттан газ йоалла керда моттигаш гIчайоахача новкъосташта ду геологически балаш толаме дIаздахьарах, общественни вахара юкъе хьинаре дакъа лацарах «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни геолог» яха сийлен цIи лойла **Берсенову** Эдуард Абрамовича — «Грознефть» объединене бурувдеттача балхий Октябрьски управленне нерттерча геолога.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.

г. Грозный,
1986 шера 4 сентябрь.

КОММУНИСТИЙ ХЬИНАР АЙДЕШ

Самардийнахьа Грозненра В. И. Ленина цIерагIча культура Дворене КПСС ЦК члена, парте Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретаре В. К. Фотеева вIашагIехьатар хилар «Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене чIоагIа-ра — предприятеи партийни организацеи секретарашца.

Республике арахецача ерригача промышленни продукцех 40 процентага кхоачаш арахец объединене. Июнха, опыт йолаш я ухьазара партийни организацин Новкъоста В. К. Фотееза динIаш коммунистий хьинар айдарах, эргалоаш яра даьхье КПСС XXVII съезде, КПСС ЦК июньски Пленумо перестройка еш хиларца оттадаь денхараш кхоачашдарца дувзаденача дешаех.

Июнха потенциальни потенциальни торашш йолаш я «Грознефтеоргсинтез» объединенеи, цхьабахьа, цу тароех бизза пайда эцаш, лоаррIаяр планови заданех. Е ешача тайпара йоаххо яц болх бечча наьха, эсала латт социально-бытовой хьалаш тоадар, къонлаш предприятеч, хIанз а йолаш формализм.

Нов. В. К. Фотеева аьлар, дегIаахар сихдара наьхьагIа дIадаха йиш яц хIаране тиш тIабохийташ хьинаре къехьеган ца хилча. Къахьегамдара наьха безам совбоаккхарбоаш хIара продприяте тоаде деза къаьлегама а быта а хьалаш. ХьатIадоагIача шера денз йиэза хозрасчет а йолаш, болх беш хургьа объединени. Цу гIулакхо керда деккараш хьалхашка овттаду. Материальни база кийчъяь а ца Iеш, боахам лелабара хулэча хуышмех а дIакхетте еза коллективаш.

Айде деза партийни организацей хьинар, цIакхоч а дош хила йиш яц цар теркама кIал довцаш. МайрагIа, бакъдар дузна ца кхеран хила еза из. Цеглъа дIаликха еза формализм, моттийта леладу гIулакхаш, озабезамаш делга. Таййду социальни хоадам боллаш, де дезар кхьыта белгалдаьккха, хьадда ха йила хила деза.

Производственни дешаш къестадеча хана, дицдалийта йиш йц социально-бытовой хьалаш тоаделга. Тахан наха тоъам бац лакха алапеш йиднча, царна зш профессионально а творчески а дегIаахача база.

Новкъоста В. К. Фотеева дийнар КПСС XXVII съезда решееш нхоачаш а еш, республике гурдолуча хуышмех, гулбенаярна денначу дукккача хаттаргьа жоп делар.

ВIашагIкхийтача дакъа лоаш бар КПСС обкома секретарь В. И. Дмитриенко, КПСС обкома бюро член, парте Грозненски горкома хьалхара секретарь В. А. Куценко, КПСС обкома межхьаьттен химически промышленносста отдела заведующи А. М. Астафуров.

КПСС Центральни Комитетагара, СССР Министрий Советагара СССР Лаккхехьарча Совета Президиумагара

«Адмирал Нахимов» яхача пассажирски кема тIа авари хилярах трагически лах бовриа дувзаденна тIоагIа хала хеташ байнарий дезалашна, гергарчен кхоачарчен нахара годам бу КПСС Центральни Комитето, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумон СССР Министрий Советон.

КПСС	СССР
ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ	ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ
	СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

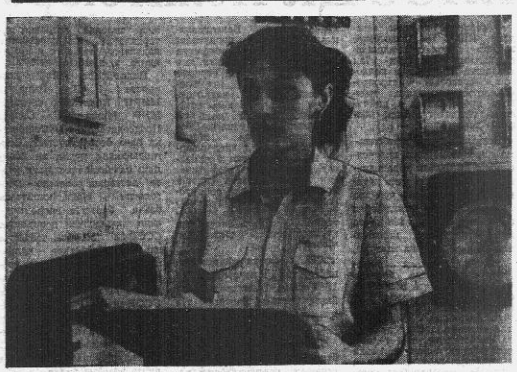

Шоаш шийталагІча пятилетка хьалхарча шера тІаийца декхараш хІара бетта тІехиоачашъ а деш, хьанаре вкъхьегаш бола производственнийкаш кІезига бац В. И. Ленина цІерагІча Грозненски механдьятта чакхдоахача завода цхьоалагІча цехе. Церех цаІ я АВТ-1 яхача установкера технолог, комсомольски активистка Алхазова Зоя. Шийна тІабилда молдагІа болх массага а цІена ахованашбеш хьайоагІарех я из. Цудухьа установка технологташ чІогаІга ІоадхІаш я къона специалист.

СУРТА ТІА: технолог З. Алхазова.

А. АЙРАПЕТОВА сурт.

БОЛХЛОЧУН УЙЛАШ

ШОАЙ НИЗАХ БІУБЕННА

Керара шу тха бригада колективанна ваттув болиш гинчнад. ЦІенкха а ца хиннача тайпера диких хъувкъадир ка бола ялат. План 30 центнер йолеш, 51,5 центнер ялат деттар. 515 гектарах хІаренна. Дика хилар моша горошек а. Из планан 18 тонн духхагІа а йолаш 1318 тонн дІеаларг пачхьалкхенна. Хьокхан кхи а пачхьалк чургбар оахьа кхо мел яь из культура консервни заводаша дІайийце хинналаре.

Хіьата уж толамаш деанйсте ваттув балийтача гІулакхех дувца а безам бе. Масала, гурахьа дІадув ялат. Из дика хъувкъаде, бакъдер іаьлча, цхьан оагІорахьара хвоттамбо а новкъостал дир. Духьа лоа долеш іа хилараш гІаьхьа тІадалп ІайІра лаьтта.

Ма хулла духхагІа ялат кхеде гІерташ кнз ДІакхоанар дир оала а. Агротехнико дІа ма дехка аьлъяул тІехьаргІа мехкош дахьа, культивацІи яь дика кийчдир лаьтта. Из хьакъдеш шоазза минерайкин удобренин тайпер. Цкъа аммиачни селитрен, тІекхка нитроаммофос. Цул совгІа шийхиначъе цхьоалагІча классе кондицин йоІа фу а тоссеш дІадийра, хІара гектара тІа 320 килограмм а кхоачийташ. Соахке оахьа духхьаьнга хІоьма дир из. Хьакха кхо тІаьк гІерам мера фу дІадувдер.

Моша горошек 260 гектера тІа яр тха уки шера, шн тІаьк гектар хий дуллаш а йолаш. Тайп-тайпарча хаиашка кхачача сортех йолча цун фу тоссеш, индустриальни технологех дІайийра мз. Акка дІайха долардеш, дуккагІча дахьче ІуІрийна сеццен саррахьен болх беш хьадаена хий дийтар. Хьийга кха довнзар. Хий дуллаш хиннача кхаш кера хІара гектара тІера 80 центнер моша горошек яьлер, план 50 центнер йолаш. Цхьабакъда, тийша болх бир цхьан оагІорахьа хий ца дехкаш 60 гектара тІа хиннача мо шеча горошкен, иенсераш еча зевдІаеш. Хий ца дехкаш 23 центнер мера яланзар. Хіьата цигара моша горошек малхо йоагалелхьа, чуха тха таро хинналаре, хъувкъам дикка духхагІа хургбар. Из де йиш хилензар консервни заводаша шоай нна боацандьу цу хана горошек тхогара дІа ца эцер бахьан долаш.

Цу тайпара из хІара шера ниЙслу. Цудухьа а консервни заводий нна алсамбахкха, а моша горошек дІеоь лаьтташ лоацадь из хоачамбоацар дІедахкхара гІулакх чакхдакхха ха тІакхьачаяц хьогІ, аьнна хаттар отт. Эъь ма дий хІара шера нахь духхагІа низ дІалуш кхеош йолаш цу лоархІамеча бацдедаий культура нташ я бІаьш а тоннаш пайда боацьш йоаар.

Хьадха аз аьнначча тайпера, 260 гектара тІа дІайийра оаха моша горошек. Из тха соахоза йоаха мотт из. План кхоашъера кхоачам хургбар шн бІаь гектарех а. Хіьата 60 гектар лаьтта пайда ца эцаш дисар, аьнна ала йиш я. Цудухьа дикагІа хургдацар аьнна хет моша горошек дІеоре а йоацаш, тхона а бацдедаераш кхедечча кхьча соахозошта а духхьал из пачхьалкхенна дІаьларга плен луш хилча. Иштта из дина шек а йоацаш, шоай лаьттаех духхагІа тадар эца йиш йолаш хургбар боахамий кулгалхой.

Ялат, бацдедаераш кхедарал соавІа, соахоза хьайбаш тта дожкъар іалацаде а дехкарийла до тхо. Из болх а дика дІаьхо бригаде. Мошача горошка пордехи рапсаех хІанзде. 1460 тонн силос ел йолаш оаха. Цул соагІа кийчъий 206 тонн йоп, холеш а дІдіворттадьд 445 тонн че.

Дожкъар іалацаде балхаш дІаьхо дІаьхьош дв. Люцерна ела тІаьнз кхозларга тьохкаш я. ДикагІа чуха даге а дв. Цу гІулакх тІаьнзде а лард йоллаш я. Из культура тьекза мукъадьаьнна лаьттаех пайда ца эцаш минеральни удобренеш а тувсаш хий дулл.

Хаоттам духха аьттув луш беце а ,дика дегІаьнгаш я муих чуийцачуя тІехьагІа доакъара дІайийна хъанкІаш а. Уж силоса чузцегойлаш я.

Доакъар кийчдера планаш тІехкхочашъе йиш хулийтаргІоле мшта тарошеш я тхл. Церех бинза пайда эца а хьожаргда.

ХІанз керттерча дакъе зяба лаьтта оахош, кхашка хий дуллаш къахьегаш бе бригада кхаш леладечча

Дерриге ма хетта дика вІашТІехь а делац. Цхьабакъда, хьалхашка оттадь дакъехаш кхоачашдар духьа тхл бригадерча къахьегамзоша низ ихобергбоацийга хов сона.

М. ЦАЦАЕВ,
Ачхой-Мартановски района «Уромайийн» совхоза кхаш леладечча бригадир.

Кхоана — мехкдаьттаи газовии промышленносто болхлой Ди

ГІАДВУГА МУЛАШ

Партс XXVII съезда исторически решеиеш толамца кхоачашъера Союз. «СевКавНИПИнефть», Грозиенски механдьятта института Ицмаиэхошеи специалисташеи тахан производственникашца цхьана къастаор духха производственникашца цхьана къастаор духха проблемаш, пар таро хулийтбуровни болхаш дІахьош йоаа мероприяти. Цар 6 миллион совгІа сом пайда бу паччахьалхенна. Цу мероприятешта цхьъдоагІа мехкдьятта тІоънаш тохкила, керда остаи, буровой мархлал балха цхьъбоалабелга, мехкдьятта тІоънашиа хьалул долаа «Іьаржа долшуш» духкагІа хилийтара йоаа керда мстодашеи цхьъдоагІа мехкдьятта кІезиг іа доакъара ІоІаидаза тоттаеш кІезиг дагІа.

Ицмаи-технически прогресс елга чІоагІдар «Грозиефта» ерригача производственни участкашка кертерчарех цаІ лоархІаш да, тахан из ца дича шийтталагІча пятилетке хьалхашка латта декхараш иэоаста ца дича. ХІара шера хьалде лерхІ 16—20 зза квадратни метр дола цІенош, хІара шера ремонт ергьа 30 зза квадратни метр хулача нах чубахьа ца пІеноша, болх бе йолайолийтбарта социкультбыта духха объекташ. ДІаао а деГІайолаерйча объединеие агроцех.

Уж шера хьалхарча ах шера а «Грозиефть» объединене коллективо Ерриисонин социалистически яхье яьккхар. Минефтепромеи профсоюза ЦК-и карарй карта тела Це байраех.

Социалистически яхье хьалха латт «Старогрозиефть», «Октябрьиефть», «Малгобекиефть» НГДУ, «Грозиефтегаз» НГУ, Старогрозиенски Горячеводски УБР, кхы духкха йолча предприятей коллективаш.

Хьинаре кхъьегарча кхьчарна ҳьохкам телаш я дуккха цехий, мехкдьятта доахачеи бурув леттачеи бригадай коллективаш. Церна юхье я «Старогрозиефть» НГДУ мехкдьятта доаза № 4 йоаа цех (начальник Д. В. Кузьмин), мастераш А. В. Горбатенко, С. В. Дербеденев, М. В. Терий керте латтача мехкдьятеи гази йоаа бригадай коллективаш, мастераша Г. А. Буданова, В. Т. Платона, В. П. Лукошина, М. К. Балаева, кхы дуккхачар а кугалду капиталънин лаьттан кІалеи ремонт ева бригадай коллективаш

Къьастта дика кхъьегарш я буровой начальникаш В. К. Дудин, Е. А. Мау, И. Н. Ахильгов, Г. И. Новичков, В. И. Нетбай, В. И. Найпак, В. Ф. Ступин, Ю. Т. Бадалов, А. Х. Чигиев керте латтача кхы дуккхача а бригадай коллективаш.

Мехкдьяттахоп цІей деоеча ух денодина «Малгобекиефть» НГДУ мехкдьятеи гази йоахача оператора В. Г. Безрукоина хьожайир Советски профсоюзиц іераГІа йоаа М. А. Кононова преме лауреата цІи, Октябрьски УБР буровой начальиика В. П. Найпака дерлар СССР ВДНХ сийлеи дипломи «Москвич-412» яха легковой машини.

«Мехкдьятта промышленноста отличник» яха Значок еннаа объединене яхье хьалха латтача 10 дикагІовча болллочоа. Царех ба Карабудански УБР буровой начальник И. М. Ахильгов, Грозиенски УБР ЦИТС-а начальник Х. И. Бисиисев, «Старогрозиефть» НГДУ мехкдьятеи гази йоаха операгор А. М. Замков, кхьбараш.

Яхье хьалха латтача 15 производственника еннай Минисфтепромеи профсоюза ЦК-и Сийлеи грамоташ. Хіьата цхьаболча болллоцта еннай «Нохч-ГІалгІай АССР мехкдьяттаи газовии промышленносто заслуженни болхло» яха сийлеи цІи.

КарагІдьиначрех ҳоочам а ца беш, Нохч-ГІалгІайчеи мехкдьятта индустре болхлой дог тийна ба укх шерел бІарчуча XII-ча пятилетках планаши тІайийна социалистически декхараш толамца ца ихоачаи тІехиоачаш дергиларех.

В. БОРОДИН,
Ленина орден леладеча «Грозиефть» производственни объединене керттера инженер.

Н. Анисимова цІерагІча Новгородиенски механдьятта чакхдоахача завода ДЧ-35 яхача установка технологаш къьхьегама вахте оттаб шийталагІча пятилетка хьалхарча шера план хаиал хьалха ихоачашъера. Из дьяъье лъ жача социалистически яхье хьалха латташ ва операгор, коммунистически къьхьегама ударнин Кузнецов Владимир Тимофеевичан. Из латтача хана балха тІа хьовзам хилар яхераи бац оал установка нулгалхоша, цунца цхьана къьхьегача технологаша. Дам-ма вийка делаю по технологически режим.

СУРТА ТІА: оператор В. Кузнецов.

А. АЙРАПЕТОВА сурт.

СОВГІАТ КАРАРА ДАЛИЙТАЦ

Сунженски районе бахача наьха хьашташ диззя ихоачашдара шоай хьинар ихо цаденеш къьхьегамаш. Фактима керте латтача райбытхоаиша болллоца. Къьхьегамхоцтъа дикагІа гІулакх дара массе а йолча техника. Наха дІаГІа эцаш йола керда мебель цхьаъ цІеноша, тишьенна, тишьенна мебель шоаш болчаш хьаева сихеи дикеи цунна ремонт а нь, дьяъа дІаихоачийт ма. Иштта дика болх беш я хьалнаьхеи маІача наьхеи парнимаскрей, юртбоахама продукци чаихбоахача цеха коллективаш.

Уж а шера а къьхьегама коллективаш иштта дика болх беш хиларех ухх шера цкьанкха бутт ДІабахийтабаш райбытхоабиша, ІІІ-ча пятилетке дехкараи дика ТІехихоачаш ца деш. Бархі бетта задани 101 процент совгІа ихоачашъяьл пп. Иштта болх барех бахача наха гІулакх деча министерстиа карара кара тела Це байрахех лелаю цо хаиадара ухх шера.

Белгалбаьина дика къьхьегаш ба цига малача наьха кочамаш еча цеха заведую ция Хамчиева Люди, баронкъаш доахараш Горчханова Галина, Корнеева Надежда, Цечоева Лейла, хІамаш терагаш Тохова Молотхан, Дзейтова Наташа, Юрина Лида, Махтисян Роза, кхьбараш.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ

ЮРТБОАХАМА ПРОДУКЦИ, ДОАГОР, ДОАКЪАРАШ, ГІИШЛОШ Ю МАТЕРИАЛАШИ КХЫДОЛА МОВХЬАШИ ДІА-СА ДАХЬАРА РЕСПУБЛИКЕ БАХАЧА НАХА ДЕШ ДОЛА ГІУПАКХАШ ТОАДАРАХ

Республике бахача наха транспортана гІишлош ю материалаш, шоай доалаха гІо дара долча боазамаша къьхьегамаш юртбоахама продукци, кхыдола мовкъаш ДІасадахьара гІулакх тоадара, хІаьта ишгта транспортни средствааи шоашта болча пайдана лелаелга ДІадакхкъара а:

1. Автотранспортни средствааи йолча предприятей, учреждеией, кооперативнин кхыйолчеи организацей юрталхой, уж моллагІчоа нара яле а, декхарийла болбз шоай доалаха гІо дара долча боахамашна хьалхьеиь юртбоахама продукци рынкашнен заготовительни луиитацнеи ДІаІьхара. Хіьата ишгта доагор, доакъараш, гІишлош ю материалаш, кхыдола мовкъаш ДІадахьара чІоагІа терна бе а бахача наха ма могга новкъостал ре а:

бешамашкарен приусадебни участкашкарен коарголаш, хохаши кхыйола мультураш чуиача хала база нах транспортаца ІІІ-ча лашбара къьхьета терпам тІабахийта;

бахача наха транспортаца гІулакх дарах доагІар йолаш пеЙскурантага хьежижа хьаэца.

2. Транспортни средствааи ела ІІІ-ча пайда эцаран ІІІ-ча уж хенкиата ДІадакхкъараи транспортни средствааи йолча предприятей, учреждеией, кооперативнин кхыйолчеи организацей куллгалой, уж хьанаГІоа нара яле а, декхарийла ба Нохч-ГІалгІайчеи доазонашна рейсови новкъа болхаш балхаш ца йолаш юртбоахамеи кхыдолчеи мовкъашца мухь кхуька автотранспортни средствааи юртдепланнара хьедеча.

Шоай гІулакха шар ДІайохийтача транспортаца мовкъаш ДІадахьарах доагІачуи а транспортни средствааи водителаи къьхьегамаш доагІачуи а порядок оттае.

3. НГІАССР чурча гІулакхаш йолча предприятаца ІІІ-ча аранкха.

ШИЙ ГІУЛАКХА ЙОДАЧА ТРАНСПОРТАЦА МОВХЬАШ ДІАХЬОШ ДАЬЧА ГІУЛАККЕХ ДОАГІАЧУНИ ТРАНСПОРТНИ СРЕДСТВАЙ ВОДИТЕЛИЙ КЪАХЬЕГАМАС ДОАГІАЧУНИ ПОРЯДОК

I. Автотранспорта водителга отта а яь.

путевой лист ДІаялар

1. Автомобиля водитель предприяте, организацеп учрежденеи территоре тІара редсдаля волиитаи хІара дийцьяьа водителга путевой листаца лу йоазув диизза йолча путевой листа шоллагІа экземплар, из деш керттерча путевоГ листа тІа ДІаязду «Ший гІулакха водаш мухь бахьара ennaii путевой лист» аьнна.

Путевой листа шоллагІа экземплар йиззя отчет яра дола документ да.

II. Наьхьа водаш мухь хьош къахьегарах водителга доагІар

1. Рейсагіа болхаш новкъа, ииебеина мухь хьош къахьегарах водителаша шоаш дьяча гІулакхах лучох 50 процент доагІа.

Бетта доагІа алаии яздеча хана бахача наха гІулакх деш наьхьа водаш мухь ДІабахьарах деанначх вож 50 процент ихадоанех.

Документаш яздара оттаьш порядок бахача наьхьа мовкъаш автотранспортни средствааца наьхьа болхаш ДІадахьа мукъа хилара Госагроинспекце органаша йола бокъо я.

Наьхьа йодача автотранспортаца бахача наьха галёшка, йыщкашка, туснарашка, бешамаша белла, хІаьта йштта хьыча тайпара кхаІла массе тайна мовкъаш ДІадахьарах гьыиа - гарга бахьарга хьежина хІара мотти гах доанилар.

Шоай Іьлаяха болхаш бахача наьха мовкъаш автотранспортаца ДІадахьарах

жуъ хІаьлаяха ера километраи	Муъта яхаи погрузкех доставкех ДІа-гІлар (гозиан. кешкаи)
10-нега кхаччаяда	0-80
11—20	0,95
21—30	1-10
31—40	1-25
41—50	1-40
51—50	1-55
61—70	1-70
71—80	1-85
81—90	2-00
91—100	2-15
100 км тІех	2-30

ШИРДАЬННАЧА ГІУЛАКХАШЦА — ЛИРА ХЪОВСАМ

БОЛХ ТОАБЕ БЕЗА

Назранонски трикотажни фабрике къьхьегаш ба тайптайпарча къамех бола нах. Царех дукхагІбараш гІиллагІай хьалнах ба. Царна жоъь кІезига бац дика тешараш, ширдаьннача гІулакхашца мутіахьа бараш. Цудухьа фабрика партийни бюрос, профком, комсомола комитета дакм терно ю наха атестистически ахеташ балара. Партийни собране йийца а йийца чІоагІдай из поарХІаме бола мероприятеш. Уж йиззя чакхъяхийтара хилдинза ІІІахьоздам лоаттабу координационни совещ. Цунна чуйоаІІча атестически балха сектора керте латт предприяте партбюро секретара заместитель Л. А. Газдиева.

Секторо оттаьлча планаца ІІІа хи-хаиначъа-ешг Іиламан атеизма лекцеш, тайп-тайпара беседаш ю, чанхйоах хаттарийи жоиийи сайреиаш. Мел эпаш дола литература а долаш, хІара цехе дика кийчъий тешараша къьастаюкъера Союз. «СевКавНИПИнефть», Грозиенски механдьятта института Ицмаиэхошеи специалисташеи тахан производственникашца цхьана къастаор духха производственникашца цхьана къастаор духха проблемаш, пар таро хулийтбуровни болхаш дІахьош йоаа мероприяти. Цар 6 миллион совгІа сом пайда бу паччахьалхенна. Цу мероприятешта цхьъдоагІа мехкдьятта тІоънаш тохкила, керда остаи, буровой мархлал балха цхьъдоагІа мехкдьятта тІоънашиа хьалул долаа «Іьаржа долшуш» духкагІа хилийтара йоаа керда мстодашеи цхьъдоагІа мехкдьятта кІезиг іа доакъара ІоІаидаза тоттаеш кІезиг дагІа.

Ицмаи-технически прогресс елга чІоагІдар «Грозиефта» ерригача производственни участкашка кертерчарех цаІ лоархІаш да, тахан из ца дича шийтталагІча пятилетке хьалхашка латта декхараш иэоаста ца дича. ХІара шера хьалде лерхІ 16—20 зза квадратни метр дола цІенош, хІара шера ремонт ергьа 30 зза квадратни метр хулача нах чубахьа ца пІеноша, болх бе йолайолийтбарта социкультбыта духха объекташ. ДІаао а деГІайолаерйча объединеие агроцех.

Уж шера хьалхарча ах шера а «Грозиефть» объединене коллективо Ерриисонин социалистически яхье яьккхар. Минефтепромеи профсоюза ЦК-и карарй карта тела Це байраех.

Социалистически яхье хьалха латт «Старогрозиефть», «Октябрьиефть», «Малгобекиефть» НГДУ, «Грозиефтегаз» НГУ, Старогрозиенски Горячеводски УБР, кхы дуккха йолча предприятей коллективаш.

Хьинаре кхъьегарча кхьчарна ҳьохкам телаш я дуккха цехий, мехкдьятта доахачеи бурув леттачеи бригадай коллективаш. Церна юхье я «Старогрозиефть» НГДУ мехкдьятта доаза № 4 йоаа цех (начальник Д. В. Кузьмин), мастераш А. В. Горбатенко, С. В. Дербеденев, М. В. Терий керте латтача мехкдьятеи гази йоаа бригадай коллективаш, мастераша Г. А. Буданова, В. Т. Платона, В. П. Лукошина, М. К. Балаева, кхы дуккхачар а кугалду капиталънин лаьттан кІалеи ремонт ева бригадай коллективаш

Къьастта дика кхъьегарш я буровой начальникаш В. К. Дудин, Е. А. Мау, И. Н. Ахильгов, Г. И. Новичков, В. И. Нетбай, В. И. Найпак, В. Ф. Ступин, Ю. Т. Бадалов, А. Х. Чигиев керте латтача кхы дуккхача а бригадай коллективаш.

Мехкдьяттахоп цІей деоеча ух денодина «Малгобекиефть» НГДУ мехкдьятеи гази йоахача оператора В. Г. Безрукоина хьожайир Советски профсоюзиц іераГІа йоаа М. А. Кононова преме лауреата цІи, Октябрьски УБР буровой начальника В. П. Найпака дерлар СССР ВДНХ сийлеи дипломи «Москвич-412» яха легковой машини.

«Мехкдьятта промышленноста отличник» яха Значок еннаа объединене яхье хьалха латтача 10 дикагІовча болллоцта. Царех ба Карабудански УБР буровой начальник И. М. Ахильгов, Грозиенски УБР ЦИТС-а начальник Х. И. Бисиисев, «Старогрозиефть» НГДУ мехкдьятеи гази йоаха операгор А. М. Замков, кхьбараш.

Яхье хьалха латтача 15 производственника еннай Минисфтепромеи профсоюза ЦК-и Сийлеи грамоташ. Хіьата цхьаболча болллоцта еннай «Нохч-ГІалгІай АССР мехкдьяттаи газовии промышленносто заслуженни болхло» яха сийлеи цІи.

КарагІдьиначрех ҳоочам а ца беш, Нохч-ГІалгІайчеи мехкдьятта индустре болхлой дог тийна ба укх шерел бІарчуча XII-ча пятилетках планаши тІайийна социалистически декхараш толамца ца ихоачаи тІехиоачаш дергиларех.

В. БОРОДИН,
Ленина орден леладеча «Грозиефть» производственни объединене керттера инженер.

Н. Анисимова цІерагІча Новгородиенски механдьятта чакхдоахача завода ДЧ-35 яхача установка технологаш къьхьегама вахте оттаб шийталагІча пятилетка хьалхарча шера план хаиал хьалха ихоачашъера. Из дьяъье лъ жача социалистически яхье хьалха латташ ва операгор, коммунистически къьхьегама ударнин Кузнецов Владимир Тимофеевичан. Из латтача хана балха тІа хьовзам хилар яхераи бац оал установка нулгалхоша, цунца цхьана къьхьегача технологаша. Дам-ма вийка делаю по технологически режим.

СУРТА ТІА: оператор В. Кузнецов.

А. АЙРАПЕТОВА сурт.

СОВГІАТ КАРАРА ДАЛИЙТАЦ

Сунженски районе бахача наьха хьашташ диззя ихоачашдара шоай хьинар ихо цаденеш къьхьегамаш. Фактима керте латтача райбытхоабиша болллоца. Къьхьегамхоцтъа дикагІа гІулакх дара массе а йолча техника. Наха дІаГІа эцаш йола керда мебель цхьаъ цІеноша, тишьенна, тишьенна мебель шоаш болчаш хьаева сихеи дикеи цунна ремонт а нь, дьяъа дІаихоачийт ма. Иштта дика болх беш я хьалнаьхеи маІача наьхеи парнимаскрей, юртбоахама продукци чаихбоахача цеха коллективаш.

Цкъа шоашта долча вена моллагІа заказчик шоазлагІа ва дог оттаргІоле шера дІаваХийташ. шоай декхараш цІена ихоачашдеча мебельни цеха болхлоша. Наха дІаГІа эцаш йола керда мебель цхьаъ цІеноша, тишьенна, тишьенна мебель шоаш болчаш хьаева сихеи дикеи цунна ремонт а нь, дьяъа дІаихоачийт ма. Иштта дика болх беш я хьалнаьхеи маІача наьхеи парнимаскрей, юртбоахама продукци чаихбоахача цеха коллективаш.

Уж а шера а къьхьегама коллективаш иштта дика болх беш хиларех ухх шера цкьанкха бутт ДІабахийтабаш райбытхоабиша, ІІІ-ча пятилетке дехкараи дика ТІехихоачаш ца деш. Бархі бетта задани 101 процент совгІа ихоачашъяьл пп. Иштта болх барех бахача наха гІулакх деча министерстиа карара кара тела Це байраех лелаю цо хаиадара ухх шера.

Белгалбаьина дика къьхьегаш ба цига малача наьха кочамаш еча цеха заведую ция Хамчиева Люди, баронкъаш доахараш Горчханова Галина, Корнеева Надежда, Цечоева Лейла, хІамаш терагаш Тохова Молотхан, Дзейтова Наташа, Юрина Лида, Махтисян Роза, кхьбараш.

МИШТА КХОАЧАШДУ ДЕКХАРАШ —

ХУВЦАМАШ – ДЕШ ДАЛЕ А...

Таханарча дийнахьа геттара лоархІаме дола дешаш: производство дегІайоалаелга сиздар, боахама расчет, коллективни подряд балла кокъйоалаяра къасстта терхам тІабохийташ дийпад КПСС XXVII съезде. Уж тІулакхан чакхлахарг хелдаяра йоакхо е тІаьхьа КПСС ЦК иконтского (1986 ш.) Пленумо а Советски Союза къаьхьегамхошка КПСС ЦК-ас даьча Ихайкарало а.

Производствана интенсификации елга сиздара тІаьрзаьл парте кердa экономически политика ма йоагІа тІаийцар Сунженски района Ц1ена Эскара цІеррагІа кохазе нулгалхошкара дена муґІаерча къахьегамхочунга кхачнадиг. Из къьлбоь ух цера цу боахаме бечу балла отчеташа, производственни коллективаша кердача хьисапе иоайла еча расстешаш.

Бобони культураш, ка бола злат 7444 тонн чуййад ух цера, план 7090 тонн йолу дола. Иза да соацаха хиначул 718 тонн духьагІа.

Дина хуьнаман хиначул хьайбей боахаме а. Масала, шура. Соацаха яла бетта начул йит тонн духьагІа я йолаш, планад совгІа бІаь тонн яьккар из ціадахьа ах тера. Дуьл а соацаха ц1у юкъа хиначул 84 тонн дуьхьагІа дьаккар, пачъахьакхенга дехнар а 90 процент дуьхьагІа хилар. Кхы дикагІа дац ГІулакхан ма йеладелча а. Лоацца ахьча хьайбей боахам дегІабоалабара дукха таронаш ййсаЙ пайда ца оныш. Тоабе беза шоай болх осеметорашна Барсегяна, Семеновас, Бомко.

Доаккха ае — 21,5 эзар сома мяхьа хилар колхоза хьайбаш доирах а, Баьнда, соахка ах цера-24 эзар сомагга дІакхоачаш дар из.

Эшачул дуккагІа средствош а дІайбохийт хьайбай боахаме. Масала, хьайбаш яхабара дІадахача ах цера 34 эзар сом дуккагІа дІадахийтад лийрІачул. Духхьал хьайбашта кІайхьарцаг дара ас йоагІачул 1142 сом. Доаккъара иззал ачча доалар ше ма дий, хІаьта кІайхьарцаря эшачул иззал ачча дІадахийтар тамашийна да.

Цудухьа маьха геттара еса я колхозе йоаккха хьайбай продукци. Масала, ихьа центнер бежана дукх даккхара 170 сом дуккагІа дІадахийтад, хьаккхий дар 24 сом деЗагІа да. Ихьа центнер шура яккхара планагІа доагІачул 34 сомми 21 кепина дуккагІа дІадахийтад.

Хьайбашта Іунал деш эшача тІирса ДІадахийтар да лийрІачул 245 сом дуккагІа. Доярнана, скотниначаш, кхыча хьайбаш леладераша дІателача цуьн яхьм ца барах хьахиндаг из ЗЕ. ДІалу, масала, бел. Цун Іерж кагьелча, дІакхоС. Хьаьта ций доалаьхьа хилча, цемо а йоацаш, дийкъа Іерж а елла дІахо пайда эдаргбар белах. Цхьабаьхьа, тоа ца еш дІаккхувсаргьяьцаш Цемг-дукха еха инцентарь наха коллективни подрядагІа, хозрасчетагІа болх боре. Цудухьа, юрт6оазхаьа кулгаш кхеош боа-шеЙош, бригадаш-спена, хьайбаш леладераш а коллективни подрядагІа болх берибоалаш тІулакх ВІашТіехьа деза.

— Лелабе хьабеннача тІирса доал лар, хьалуча доакъарах кхоа а беш пайда эцар сагах шийх тийша да, — ВЛар цкъа ферма толашагІа йолча доярнас Сухорукова Верас. — ХІаьта цхьабоначар уйла а дІакхоачаръцц беоам а хургбаш шийна хьалуча колхоза руъкьах кхом а беш пайда эца, боалх коллективни подрядагІа ВІашТіехьа деза.

— Лелабе хьабеннача тІирса доал лар, хьалуча доакъарах кхоа а беш пайда эцар сагах шийх тийша да, — ВЛар цкъа ферма толашагІа йолча доярнас Сухорукова Верас. — ХІаьта цхьабоначар уйла а дІакхоачаръцц беоам а хургбаш шийна хьалуча колхоза руъкьах кхом а беш пайда эца, боалх коллективни подрядагІа ВІашТіехьа деза.

Доаккха ае — 21,5 эзар сома мяхьа хилар колхоза хьайбаш доирах а, Баьнда, соахка ах цера-24 эзар сомагга дІакхоачаш дар из.

Эшачул дуккагІа средствош а дІайбохийт хьайбай боахаме. Масала, хьайбаш яхабара дІадахача ах цера 34 эзар сом дуккагІа дІадахийтад лийрІачул. Духхьал хьайбашта кІайхьарцаг дара ас йоагІачул 1142 сом. Доаккъара иззал ачча доалар ше ма дий, хІаьта кІайхьарцаря эшачул иззал ачча дІадахийтар тамашийна да.

Цудухьа маьха геттара еса я колхозе йоаккха хьайбай продукци. Масала, ихьа центнер бежана дукх даккхара 170 сом дуккагІа дІадахийтад, хьаккхий дар 24 сом деЗагІа да. Ихьа центнер шура яккхара планагІа доагІачул 34 сомми 21 кепина дуккагІа дІадахийтад.

Хьайбашта Іунал деш эшача тІирса дІадахийтар да лийрІачул 245 сом дуккагІа. Доярнана, скотниначаш, кхыча хьайбаш леладераша дІателача цуьн яхьм ца барах хьахиндаг из ЗЕ. ДІалу, масала, бел. Цун Іерж кагьелча, дІакхоС. Хьаьта ций доалаьхьа хилча, цемо а йоацаш, дийкъа Іерж а елла дІахо пайда эдаргбар белах. Цхьабаьхьа, тоа ца еш дІаккхувсаргьяьцаш Цемг-дукха еха инцентарь наха коллективни подрядагІа, хозрасчетагІа болх боре. Цудухьа, юрт6оазхаьа кулгаш кхеош боа-шеЙош, бригадаш-спена, хьайбаш леладераш а коллективни подрядагІа болх берибоалаш тІулакх ВІашТіехьа деза.

— Лелабе хьабеннача тІирса доал лар, хьалуча доакъарах кхоа а беш пайда эцар сагах шийх тийша да, — ВЛар цкъа ферма толашагІа йолча доярнас Сухорукова Верас. — ХІаьта цхьабоначар уйла а дІакхоачаръцц беоам а хургбаш шийна хьалуча колхоза руъкьах кхом а беш пайда эца, боалх коллективни подрядагІа ВІашТіехьа деза.

Банъла, далча керда метолаш юкъейоалаяра расчеташ еш ба хІаьта колхоза экономотехь. ВЬлагІа

квартале кулгалхоша йийеш дола ахча а шу чакхвьалча хьахинначох тийша хургблаш де лаврХІад. Коллективни подрядагІа болх бераштa санна дзаьеса доагІачул 70 — 80 процент ахча марз тердал парна а.

Фуниагіа дале а, колхоза хьайбаш леладераша хьалхарча ах цера, боахаш цу ахьиначул дикагІа толаш дьхьалгІа гуш да: ЦхьабакъДа, цуьл тІехьагІа дІабахача шин бетта ГІулакхаш тІехьар.

Къьастта а августа бетта. Геттара лвьГІеннай шура. Соахка ух хана хиначул 1,2 — 1,4 кіезнагІа я хІаьта дийпаьхьа бусш кІора. ихоабача Іаттагара йоаккхар. ХІаьта тамаш а яц. Хьайбаш кхабара рацион ихоачашбоа-ц. Боарма1 — тІех хьийпьача бьаьсс доаккха моша доаккъар гІоаа да. Цитьаза кхьметтел ча телаш жаба деЗаш хул йоакхо. Ишттa ча хьале шура мичара хургьа? Цудухьа паччахьалкхенга из йохнара иЙс бетта план колхозо ихоачашбой тамаш я. Шера ер ихоачаш ца ей ййсар а кхераме да.

Іан эамалаъьа цхьа бекан кхабара 25 центнер доакъара единица Іалаьлс лаьр-Хіадар колхозе карара шу долалуьл. Из де карагІоалаЬ тамаш я. Хіанзае а ЛьарХіа-на гуш да: 29 центнер доакъара единицаЛ духкнгІа Іалаьцде низ Ідаххоачаргбоадилга. Бахьан — хий да дудлача Сунженски дуъьа тІа доакъара ДІайпйна хІора бйщаш уух шера малхо йокъаьь діаЙьхар. Догіа на делхаш хІаланьхулан латт рало чуийцача мошага доакъара лаьрхІа ДІайпйна хьажкІаш, кен. Цудухьа доакъар кийчдеш хьайбаита тела ВІашТіехьадерІо а ца хІаьнзае е ГІулахь де деза. Кормоцехаш Іай болх бе кийчъяра йоакхо е еза.

Э. ДИКОВ.

ДОЙЗОЛДЕХЬАРА

ШКОЛАШ — ХЬАЛ ДАРАШКА

Дуккача капиталистически мехкашка образование система йоккъера башкало и ига элитарни дешаша зацеш хилар. Франце къаман административни школа (ЭНА). Великобритане публични (частни) школаш цхьаьнна колледжаш, США частни университеташ — уж еррига заведеношъ къеча нахага. ХІаьта кхьметтел а кхачарг6оадилга. Дукхагіча дакъе паччахьалхенгене экономиканан доал дара ланкерча этажаша. Йолу кадраш кийчъеш ишттача дешара заведенеех6уржузе доал дара хьал лоаттадара доарХІаме средстваш куз.

Дуккача капиталистически мехкашка стипендеш да — паччахьалкхен е кхыдараш (дешара заведенеех6 шоай йолча среднеспециальни ихьайочча Іилма фондашкара, йоккхий-на предприятешкара, благотворительни общественнаца, и т.х. дІ.). Бахьан из ца дацца-далче, массанена а. Масала. ШвейЙарце дешабагІаЬ-рех стипендиаташ 25 процент мара бан. Франце — 17,5, Австре — 14, США — 13. Бельгеи Норвеген — 10 процент мара бан, и. т. д., шоз-лагІ-далче, дукхагІча хьажкІаш стипендеш форма частичнаЙ а дизза іохьалургдолаш да. **(АПН).**

НИКАРАГУА. Сомоса диктаторски режимо хала тІехьаьс ихкейпгай халкъа образованеча. 60 процент ма-ла боча граждаданаша деша а яхудо е хацаро Хинотега, Матагальпа яхараш санна йолча департаменташа кор-та бана беррига нах грамотни ца сацар.

Котъьлинача Сандинистски революце этгара хьалхарчарех йхьа декрет мах боацаш дешар хьехарах дар. Эзараш нах бахар юртащеен поселкашиеи шоай лоЙаме ахархоштен индеййашгеи деШар хьеха. Мехка нах грамотни ца хилар 12 процент лохделар шу доаллаше а, хьаййллар керда школаш, техникумаш. Ух дешара цера 900 эзар кІонача ницкарагуаца хьалйизар школьи классаш, лаборатореш, мастерскеш, республика оригинала мяІнгаиаша школаш колледжаи наІараш хьаййллар мехка къубседе а, кхьметтел ЦРУ-е ВІашТіехьачу бохабаиаша бисача сомосовщех латтача бандаша, баха нах ихерабе гІерташ, нах дийша ца кхлар дІадахкхара жамане йоагаенштье.

СУРТА ТІА: Майагуа школе урона тІа.

АДН—ТАСС сурт.

Ханал хьалха

ПРОИЗВОДСТВО ЭРГАЙОАККХАШ ЛАТТ

ЛЕНИНГРАД С. М. Кирова цІергІча «Электросила» яхьа объединене оВлангара эргайбохиначу я производство, балка режим шин а кхаь я сменага яккхара яийчо еш я. Хіанзае а мегаргбоацаш лаьрХІа дІаьькъихай кто бабз совгІа йола тишьенна технологически оборудовани. Цар моттиг дІальцай числовой программни управлени йолча, йомкха балка овсарае йолаш болх бечу фрезерни станокий участок. Дукха ха йоацаш болх бе йолалгІатача цо йиш хилийтай провз, водства технологи эргаьькха тоае, оборудовани сиха хувца.

С. СМОЛЬСКЕ сурт. ТАСС фотохроника.

ДУНЕН ОБЩЕСТВЕННОСТА ТЕРКАМА ЮКЪМОТТИГЕ

ТАРО КАРАРА МА ЯЛИЙТА

Советски лидера хІара къамаьл боккхача безамца тІа а ан, дувца а дуъц ФРГ-е. Цунна дола тешаш да КПГ-ен ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева Владивостоке дьа къамаьл моттигерча прессас массеех дийнахьа хадинна номер цаГ йолу тема а йолаш дийца хидар. «Франкфуртер альгемайне», «Зюддойче цайтунг», «Франкфуртер Рундшау» яхача а доагІачу-ра доагІачу-ра буржуазни газеташа хьалхарча оагІонаш тІа хоам бир дунен халкъаша юкъера къал дикагІа хилийтара а СССР гІа бовзаца хилараХ. Ишттa хьал эттача, политически спекуляци еи болларе, къхметтел ух газеташ а дІаланъш советски инициативаш хьаьдан политивнии хилар тІаьцаиза.

М. С. Горбачева дьа къамаьл Малхбузерча Германе общественноста прогрессивни наха мишта тІаийцар дувцар дийхар оаха Малхбузен Германе новзаш волча машара тІехьа новзаш доаттабеча растера Мартин Неме6лера цІеррагІа Дунен халкъаша юкъерча фонда секретаргара Гунпай Матиссергара.

Таханарча ВаЙ тешаш да Советски Союзо 70 шераш долалуча юхьке а дена дІахьоча арахьарча полицина паьъьа гуш йола хьадда формаш хьахуьлаш хилара, — аьлар цо. — Машара цу стратегеса СССР хІинзарча кулгалхой хана кечбеш ишкъьаьЙ. Алхха керда этап этта Ийнаьяъ. Ух тІехьабарча хана шуьн мехко арахьарча политике деш дар дунен хьалхьашта юкъерча отношенеша керда дина хІама да. Новкъа хете а, из дара кийча хиланзар американски оагІонаташара.

ТІехьхьарча советски инициативашара керда хІама да ший долча хьашгийн социалистически мехний хьашгийн йоаххо иь па Іеш, партиерй башхалонаш тешаьъьаш, дерригача адамашта машар лорабара йоаххо еш хилар а. Къьастта тха уйла тІаяхийтар 2000 шу тІаяхачаш дерригача терра дІадахкхара йолча советски Программ ядерни экхчамаш ца дара йолча СССР ихьаи оагІорахьарча моратореЙ.

Владивостоке М. С. Горбачева дьаьъа къамаьлах аьЛча, тІаннха тхона бІаррабаьра, ший хьона, глабальни политика, тІаьра дийнахьачуча хІара дийнахьачуча вахарадеша буьвам. Аз дувцар да Азерча лоалакошчара: Китайпара, Японецара ший гІулакхаш товде, Афганистана гонахьара хьал дикагІа хьаьдан юкъерча фонда секретаргара Гунпай Матиссергара.

— Оьхьаьнга, — аьлар цо, — Машара цу стратегеса СССР хІинзарча кулгалхой хана кечбеш ишкъьаьЙ. Алхха керда этап этта Ийнаьяъ. Ух тІехьабарча хана шуьн мехко арахьарча политике деш дар дунен хьалхьашта юкъерча отношенеша керда дина хІама да. Новкъа хете а, из дара кийча ча хиланзар американски оагІонаташара.

ТІехьхьарча советски инициативашара керда хІама да ший долча хьашгийн социалистически мехний хьашгийн йоаххо иь па Іеш, партиерй башхалонаш тешаьъьаш, дерригача адамашта машар лорабара йоаххо еш хилар а. Къьастта тха уйла тІаяхийтар 2000 шу тІаяхачаш дерригача терра дІадахкхара йолча советски Программ ядерни экхчамаш ца дара йолча СССР ихьаи оагІорахьарча моратореЙ.

Владивостоке М. С. Горбачева дьа къамаьлах аьЛча, тІаннха тхона бІаррабаьра, ший хьона, глабальни политика, тІаьра дийнахьачуча хІара дийнахьачуча вахарадеша буьвам. Аз дувцар да Азерча лоалакошчара: Китайпара, Японецара ший гІулакхаш товде, Афганистана гонахьара хьал дикагІа хьаьдан юкъерча фонда секретаргара Гунпай Матиссергара.

— Тахан ваЙ тешаш да Советски Союзо 70 шераш долалуча юхьке а дена дІахьоча арахьарча полицина паьъьа гуш йола хьадда формаш хьахуьлаш хилара, — аьлар цо.

КЕРДА ЗАВОД ХЬАЪЕЧА

Вай республикерчa райо-нашта юкъе йоккхаIа лоар-хIачарех цаI я Назрановски район. Нохч - ГIалгIайчен столица гI. Грозный гIаьнаIа-ълачарех, а я иа. Цудухьа-нига бахача нахага йхоачам-боллаш цIакхачаи мерза хий, квас, мороженни. наха денна ощаш йола кхыйола хIаманаш. Наьха хьашташ Iалашдара Iалаьмате бокхча лоархIам болаш да корта бохабеш лоа-ночача малярий завод ну ра-боче хьалъе йолаяр. Уьк шеч-ера апрель бетта керда гIишло хьалъечара лаьттанара балхам цIадолалайтар хьалъе-ш Iа латтача предприяте ди-ректора Маскуров. ШIхьан-гIире. Уьк цIадолалаярш бар «Севкавкоопстрой» треста ПМК-5 Мальсагов Башир керче латтача Назрановски гIишлоп участка гIишлоихой.

ПланагIа цIи шера хьалъ-яьдихча эзаш и завод. Из болх бе йолаеачча Назранов-ски, Сунженски, Малгобек-ски, Ачхой - Мартановски районашка бахача нахь лаьр-хIа хIара шера уьнхаза аре-хецаргIа 230 хзар декалитр корта бохабеш доаца мала-рош. Хьажа зеа, хьалъечара дуцуш ну районашка арахьара хьатIаихъахьа езаш уьнха мер духха транспорт, болх-лей эшарга.

Иш бутт бьашнаб завод хьалъе йолаяь. Уьк юкъа гIишлоихошта карагIлашь-ныр фуд-теш? Керда предприяти хьалъечa мотгиго ГIа-лоец 1,3 гентар. Цо завода хьа-хара аргIа хьалъечa сметни маьхара диллача цIадахийта дезаш да ах миллион гаргга сом. Цун чотагIа хьалъе дерrIаш я корта бохабеш доаца маларашн кваси ара-хецаш йола цIех, склад-хоз-ор «Ангар» яха ши склад. 400 метр цIоахад дола авто-мобильни нишъ. Уж дерriга балхаш йиллача хIанал духха хьалха чакх а даьха, за-вод болх бе болайолийтар-ни. Цу гIуланхха царна мел эша хьалаш Iалашду генподхIитни йолча ПМК-5-а зачетина а.

Керда завод уьнхаза хьалъе-яр мел лоархIам болаш гIулаи-да? — аьна шийга заьа-ча хаттара экоп а луш, Наз-ранovски гIишлоп участка начальника Мальсагов Ба-пира аьлар:

— Уьнхаза кхъьеташ хуррга 200—250 сах. Хьагучох, завода гонахьа е гаьна йоаи-цаш хьалъе езаргIа ну-культбаза объекташ, наха чуьлга цIенош.

Б. КОСТОЕВ.

Вай доттагIий болча

КУБИНСКИ РЕВОЛЮЦЕ МУЗЕЙ

«Къовсам лоаттабеча халкъа музей» Гавана сатийна-ча, духха гаьнаш ягIача цIахь районе я, из дакъа революце. Уьнхаза я бокъонца кортамучъен дай лоламеи ши-лара тIехь лоаттабаьча къовсама хроника. 1959 шера день империализмон чурча реакцеи кубинскеи революце-на дуьхьала моастагIала тIехь даьча дуккхача гIуттаре ка-да - маьхиллаш. Здане шин этажне да сурташ, документ-таш, вешественни тешаллаш тIадола стендаш. Экспонатна-ша куш Куба спортивни деле-легаш тIаийолаш цIайбагIача кубинскеи самолета дуьхьала Барбадосе ваьа дизерсех. Из эхам гIайтар ЦРУ-ца Штатни-ся Америка реакционни гIоза-ваьаеи. Цхьан винтове я катастрофе гайнача кубинскеи атлеташ спортивни форма. Сайбахки пришаши, цар сур-таш а шоай гIамаш а. ХIаъ-та ер да байна вонйьсотни дагабоха-ярьа митинге къамаьл деш вонча. Фидель Кастрой сурт.

Музеи залех цхьане дуьн «гусаноса» — дьяхе ехна дIабахарех, кубинскеи халкъо оделаш ма хиллара «Ланех». Книга урна чу улл 1980 ш. Гаване перуанскеи посольство цига чулелхача «гусаноса» дораеш вешнача Куба чуьрга гIишлакни министерства бIуоучун Пабло Оргис Кабрера коча цун хинна хIамаьтта моастагIий хулгагIа. Цунна уллуб да Кортамукъьлен гIайре хьаллоацьин барт-цхьоагIо йолаш яздар. Цун титаш дуьнен тIера газеташ, журналаш, телеграммаш.

Куба Коммунистически партре оргап долча «Граима» ваьача газета материалашта хеташ къьасста разьел я. Хоадам бен а бIубенна а къовсам лоаттабу республи-кин культурашна культура деятелашен социалистически хувшамаш дара тIехь. Уьхаза бIаргаго йиш я революцена кхерам тIаьгIача цхьаь дий-кагIа хара Грозне чакхъьяха лаьрхIар дишара - трениро-вочни сборан а. Болгаре ба-дидатаеи ба М. Седаев (до-зал 60 килограммага кхоа-чаш), И. Арсамаков (82,5 килограмм), Р. Балаев (100 килограмм), тIаиси бIолаш а А. Товсултанов а (дозал 110 килограмм). Цу тайпара духха сборни командана кхъьебагIаш кхъметтел со-юзни республикашкара а вик-налаш.

Шоай тренировкашка Iа-лаьмате духха къьхьегарал совгIа СССР сборне духхa-дир республика кагIрошта-ю-юьне яьа атлеташ дерIаш. Йолаьара, пар цунга бе-зам бахийтара. Еррига а хIана яц. аьнна районий комсомольски активашца вIа-шагIIэхетараш дир сборне дожъьашхоша, вай мехна а дерригача дунен тIе а цIи хезача атлеташа. СССР сборне ярца цхьана вайга кхььар цIьаьха цца хоа кхьъ а — город Грозне вIа-шагIйолларгьа ятача атле-тинах йола региональни центр. Нохч-ГIалгIайче яза-на атлетина школа дика хIана-ра къьяьга дола тешал да из.

Хьаьта хIанз дунен чем-пионат хургъа уьк шера ноябрь бетта Болгаре. Цу-духьа ихетале хала дац цIа къовсам чIоагIа хургбол-га. Хьаьта боккхий маьст-раш кийчбеш хиннача центр-раша — Урало, ПрибатIик-кас, Украинас, Москвас, Ле-нинграда эсала гойта яьнаь цу гIуланха. Цхьабакъа, цунна цхьана цу дакъье шоай болх дийнбаь. Вело-русее, Армене, Нохч-ГIал-гIайчено. Цудухьа хIана СССР сборне вIашагIкхийт-тараш духхагIча дакъье цу ихъь республика викалаш бе-ра. Къьасста гIадвгIаш да тIех-хьарча хана вай мехнахоша духа толамаш. Европа чем-пион хилар Арсамаков Ис-раил, спорта исторе эгIара хьалха хиннача дикача лоIа-ма Ловзаршка котало ях-кхар Балаев Руслана, тIех-хьарча шин-кхъь шера мас-сеехкаша Советски Союза чемпионаш а хулап, СССР Кубок яьккхар дунен халкъашта юкъерча классара спорта мастерашца Седаев Вирраго, Товсултанов Айн-де, Эдельханов Iумара.

Хьаьта, ма дарра аьча, цIаьхха найсденна хIама-да СССР сборни таланташ локача вай республиканна тIабахийтар. Цудухьа вайцига из гIуланх мишта тIаийгIехьабиккад дина-кагIа хара Грозне чакхъьяха лаьрхIар дишара - трениро-вочни сборан а. Болгаре ба-дидатаеи ба М. Седаев (до-зал 60 килограммага кхоа-

А Ь Т Т У В БАЛБА ШУН!

Грозне «Динамо» яхача стадионе хьокхама выступле-ни ярца чакхъьлар 15 дий-нахьа вай республике хинна еаача атлетиках йолча Со-ветски Союза керттерча ко-манда дешара - тренировоч-ни сбор. Мехка сборне вок-хаIаIоIча тренера, олимпийски чемпиона Д. Ригерта тешаллар Грозне хинна занятеш, цIанкха а ца хьа бесса интенсивно а хьинаре а чакхъьяха вIашгIехьабанна хилара. Из кхетадеч а да. Цу чIоагIа пиа болча наха хьалхахка оттаьяьл хьадаан бехкокхамен дола декхар— «ельник» ханна чIоагIача ловзаршка советски масте-раша хьалха дьяьхна хинна сихин традицеи меттаотта-яр. Ховш ма дий, 1985 ше-ра Швеце хиннача дуненн чемпионате болгарски штан-гисташ вай атлетел толаша-гIа хиннилга, массеех прин-ципальни коталоваш яьхар болгараца уьк шера ГДР-е хиннача чемпионате а.

Хьаьта хIанз дунен чем-пионат хургъа уьк шера ноябрь бетта Болгаре. Цу-духьа ихетале хала дац цIа къовсам чIоагIа хургбол-га. Хьаьта боккхий маьст-раш кийчбеш хиннача центр-раша — Урало, ПрибатIик-кас, Украинас, Москвас, Ле-нинграда эсала гойта яьнаь цу гIуланха. Цхьабакъа, цунна цхьана цу дакъье шоай болх дийнбаь. Вело-русее, Армене, Нохч-ГIал-гIайчено. Цудухьа хIана СССР сборне вIашагIкхийт-тараш духхагIча дакъье цу ихъь республика викалаш бе-ра. Къьасста гIадвгIаш да тIех-хьарча хана вай мехнахоша духа толамаш. Европа чем-пион хилар Арсамаков Ис-раил, спорта исторе эгIара хьалха хиннача дикача лоIа-ма Ловзаршка котало ях-кхар Балаев Руслана, тIех-хьарча шин-кхъь шера мас-сеехкаша Советски Союза чемпионаш а хулап, СССР Кубок яьккхар дунен халкъашта юкъерча классара спорта мастерашца Седаев Вирраго, Товсултанов Айн-де, Эдельханов Iумара.

Хьаьта, ма дарра аьча, цIаьхха найсденна хIама-да СССР сборни таланташ локача вай республиканна тIабахийтар. Цудухьа вайцига из гIуланх мишта тIаийгIехьабиккад дина-кагIа хара Грозне чакхъьяха лаьрхIар дишара - трениро-вочни сборан а. Болгаре ба-дидатаеи ба М. Седаев (до-зал 60 килограммага кхоа-

Дика салеIар

Чакхдальар дешархой ах-кан каникулаш. СалоIача юкъа деII дена, ина чубесса дешархой школьни тар-тан тIа хоа а Iохайшаб.

Цхьабакъда, ишшта чех-ка дагара дагар каникулаш. Цудухьа дешара шу долла-дена поаш са мишта зе-Iар, походашка, экскурсеш-ка, комараш лохьае ахаа-рех.

Ахкан каникулех лаьца дувца кIезига дац цхьаца бахьанех городе биса хинна-ча дешархой а. Цар дувц берий клубашка тайп-тайпар-ча кружкошка, городерча пионерски лагерашка, спорт-тивни майдашка шоай яхьаш чакхъьяхарех.

Ридарг. Зоре цIерагIча клуба совета член ва Юнус-сов Мухьмад. Спортивни сектора балха бехкокхамен вар ва.

Каникулан дIа мишта йи-хьар дувц цо тахан:

— Оаза чакхъьяхкхар спартакиада, шахматеш, шашкеш ловзара яхьашца да-къа лаьцар, «ТIоарска бур-гаш» яха приз яккхара фут-болах болгIа хIаьмина дай-лаьцар. Шоллагlа моттиг яьккхар оаха. Настольни теннисах ловзаш хьалхара моттиг яьккхар. Къьасста гIа-болгIаоаца безам бар Бу-даров Iарби, Юнусов Iар Муслима Мухьмадаи.

Нагахьа санна футболах йолча яхьашца тIаьнкаша мара дакъа ца ловце, хьа-ста шахматех, шашкех, на-стольни теннисах ловзарча юкъе яр Ридарг Зорге цIе-рагIча клубана чуйоаIа йийгаш а.

Городской яхьашка шашкех кIаьнкашта хоьме ер-бальар Головенко Саша, Зевлиев Руслан, Казарин Эдик. Хьаьта йийгашта юкъе Чочаева, Рудаева, Шахматех дика ловзаш хи-ларца белгалбаьна ба Бу-зуртаноаIар Фатимат Ма-реми, Губанов Андрей.

Духха цIерагIа ца цу ну-бе педагог - организатор йо-лаш болх бен Чочаева Ася Германовна йола.

ХIанз кIезига дувцарга-вай клуба шефех. «Респо-требсоюз» я керттера цун шефал леладер. Цар новкъо-стал даьл берашца поменш-ни тоаеча, стадион еча, во-лейбольни, техниски тIош-лашдан хьалъеча. Хьаьта спортивни шефа я номер-а йола ДЮСШ. Цу спортивни школа шоай трепсраш бах-кийтар а клубана тIо де. Кул-га-нарарча бурргаш а йола берашца Диогенова Елена, волейболаш - Ли-манская Ирина Валентинов-на, баскетболаш - Киселева Татьяна Михайловна.

Духха сийлен грамоташ, кубкаш я клубе сийлен мо-тт ire латташ. Цар тешал ер берашца ловзар дуьгIаш ве-хха ха ца йоаьлатта.

Т. СОКОЛОВА.

г. ГРОЗНЕ БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

Фусамаш, помещенеш йоахъьяра ха хьатIаотгарцеи газа кхом бе а рационально пайда эца а лерхIаш, хIаьта-ца ишшта турбашка кIур хьал ца озаш йоагача продук-ташкара зе-зулам ца далийта а турбашка кIур мишта хьалъоэ, вентиляционни каналашка фо мишта лел хьа-жа веза.

Дец ма далийталаш кIур лела турбашн вентиляцион-ни каналашна телхха хилча, йоккхий авареи хила а угар-ни газаца ца дикъа а тарлургда.

«Грозногрозаз» ЭПУ-с дIахоIт газ йоагаеча бахача на-хага фусамаш, помещеноп йоахъьяра сезон йолаллалъеха кораш, наIарш, верандаш, араъьара теплопроводаш йоахъье езилга.

Йаалла магийтан дал гаражнаш, теплицаш, хьайбаш лоаттадуг помещеноп йоахъьяра газ йоагае, хIаьта ишт-лоаттадуг помещеноп йоахъьяра газовни комфорочни плиташ

Йоахъостий! Газах пайда эцара правилаш лелае, зу-лам даларах лорале.

«Грозногрза» ЭПУ.

● СИЙЛАХЬ - БОККХАЧА ДАЙМЕХКА ТIЕМА ИНВАЛИДИЙ ТЕРКАМГА!

«Инвалидаита дола то-вараш» яхача № 8 йолча тIаьта тIа (Титова цIерагIа улица, 93/б) дохна деIIад Даймехкеи импортни про-изводственни объединени гI. Цимлянске, Кировобаде. Вьетнаме хьа-гIдаь тайп-тайпара доккха-зIа-мига кIувсаш.

«Промтовары» объединени.

●

ТЕЛЕВИДЕНИ

6 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Дийнах. город Златоуст, Челябинска область. «Спар-тан». Ленингрдера транслиця, Передача йолча хана. (12.40)
9.00 — «Хаза, сендухьа». Весаута йола передача.
9.30 — Дай-нанаI ди — шоатта.
10.00 — «УнахцIено».
10.45 — «Повстанческая исто-рия». Художественни фильм 7-гIа серн. «Не на жизнь а на смерть». 8-гIа серн. «И близок день».
13.20 — РСФСР заслуженни артист Ю. Башкетов. Москов-ски паччахьякхин физарнно-не академически симфоничне-ски оркестран концерт.
14.20 — «Новолуние». Мульти-пликационни фильм.
14.30 — «Кердазадаш».
15.00 — «Встреча в Iарма-нена а». Фусамий гIишлон ди-кал. Перечница Москва — Львов — Саратов.
15.30 — Фильм — бераита. «Утро бе-е отметок».
16.40 — «Гушдар — теша хала дар».
17.40 — «Поэзи». Сергей Остовой.
18.05 — «Ненасытность дья-вола». Телевизионни фильма премьера.
19.10 — «ЦIенача дег цIа-ра». Очерк «Школьники — кьахьегарашкна вIашагIа-кхетар».
21.00 — «Ха».
21.40 — Шоаттдин сайрийна. ЧССР передача. Iаламашна ансамбла концерт. (Аргенти-на).
23.05 — «Кердазадаш».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранза гимнасти-ка.
8.20 — «Колодезных дел мастера». Документальни фильм.
8.45 — Ритмически гимна-стика.
9.15 — Музыкальни переда-ча «Iуйрийна почта».
10.45 — Международни газет промышленноста болхлой дека. «Вахта: аргументы и спорт». Телевизионни доку-ментальни фильм.
11.45 — «Нохч-ГIалгIайчен кIинза».
12.45 — «Вах дунхазвеш шоанат». Документальни фильм.
13.10 — «Телевизионни зIа-шагIстарг».
11.50 — Международни газет промышленноста болхлой Ден кIезига концерт.
12.35 — «Следствие ведут Знатоки». «Ответный удар». Телевизионни спектакль 1-гIа серн.
13.50 — «Тха норреспонден-ташца дуьцу».
14.20 — Дунен музыкальна фильма премьера. 12-гIа серн. — «Гаьнаш тIара вахар». (Ан-гIи).
15.10 — «Художникех дола дуьцаграш». Яннис Аммзинс.
17.00 — Футболах СССР чем-пионат. «Спартак» — «Спар-так». Ленингрдера транслиця. Передача йолча хана. (12.40)
19.00 — «Хьай могIа хила безам база».
18.45 — Волейболах дунен чемпионат. Кхалнах. СССР — чемпионаш.
(19.15 — «Хранитель книжных сокровищ». Телевизионни документальни фильм.
19.25 — СССР халкъойл IX ахкин спартакиада. Наукеера передача.
20.00 — Винйса фалъаьнна хийла шун, бераш! «Паччахьа ма — пхьа». Мультипликацион-ни фильм-гIа передача
20.15 — Песня. Лейла. Вселен-ни.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Грузия — фильме-кинострубе телевизионни коротт-метражни художественни фильмаш: «Пари», «Кхо сом», «Толам».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка е дIаотта-за».
8.20 — «Хьай дуне Iаьргаго безам база...». Телевизионни документальни фильм
8.45 — «Человек бросает якорь». Художественни фильм.
10.00 — Английски стиль те-левидение программа.
10.55 — «Нашна шнеIа».
11.25 — Конкни спортах ду-нен халкъашта юкъера яхьаш.
11.55 — «Эрсий кIаьнаьл».
12.25 — «Следствие ведут Знатоки». «Ответный удар». Телевизионни спектакль 3-гIа серн.
13.50 — «Тха норреспонден-ташца дуьцу».
14.20 — Дунен музыкальна фильма премьера. 12-гIа серн. — «Гаьнаш тIара вахар». (Ан-гIи).
15.10 — «Художникех дола дуьцаграш». Яннис Аммзинс.
17.00 — Футболах СССР чем-пионат. «Спартак» — «Спар-так». Ленингрдера транслиця. Передача йолча хана. (12.40)
19.00 — «Хьай могIа хила безам база».
18.45 — Волейболах дунен чемпионат. Кхалнах. СССР — чемпионаш.
(19.15 — «Хранитель книжных сокровищ». Телевизионни документальни фильм.
19.25 — СССР халкъойл IX ахкин спартакиада. Наукеера передача.
20.00 — Винйса фалъаьнна хийла шун, бераш! «Паччахьа ма — пхьа». Мультипликацион-ни фильм-гIа передача
20.15 — Песня. Лейла. Вселен-ни.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Грузия — фильме-кинострубе телевизионни коротт-метражни художественни фильмаш: «Пари», «Кхо сом», «Толам».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка е дIаотта-за».
8.20 — «Хьай дуне Iаьргаго безам база...». Телевизионни документальни фильм
8.45 — «Человек бросает якорь». Художественни фильм.
10.00 — Английски стиль те-левидение программа.
10.55 — «Нашна шнеIа».
11.25 — Конкни спортах ду-нен халкъашта юкъера яхьаш.
11.55 — «Эрсий кIаьнаьл».
12.25 — «Следствие ведут Знатоки». «Ответный удар». Телевизионни спектакль 3-гIа серн.
13.50 — «Тха норреспонден-ташца дуьцу».
14.20 — Дунен музыкальна

РАДИО

6 СЕНТЯБРЬ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански га-зетий обзор.
8.30 — Передачай программа-ш.
8.35 — 8.45 — «Юртара ва-хар». Йокчий мотт.
10.15 — «Обществен зано-ни». Радиожурнал (тIаллай меттала).
10.35 — 10.40 — Реклама.
11.00 — «Нохча».
11.30 — 12.00 — «Къьхье-гIа — дахара лард». Литера-турни передача.
12.00 — «Дуьххьара минут-ш» (нохчий меттала).
13.00 — 13.15 — Реклама.
13.15 — «Сихдара наьнаш». «Грозтрубопроводстрой» тре-стера передача.
16.00 — 17.00 — «Музыкаль-ни почта».
18.00 — 19.00 — Концерт.

УКВ

17.00 — «СалаIара минут-ш».
17.20 — Хьанза нъьаьнара нIлеш.

7 СЕНТЯБРЬ
МЕХКАДЬТТАН ГАЗОВНИ ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОЙ ДЕНГА.

7.15 — Республикански га-зетий обзор.
7.30 — Передачай программ-ма.
7.35 — 7.40 — Хоамаш.
8.25 — 9.00 — «Шоана ду-хьезза ашарш».
11.20 — 12.00 — Мехкадьттан газовни промышленноста болх-лой Денна хеташ музыкальни передача.
15.15 — 15.30 — «Пятилетка девз — сихдар» (тIаллай меттала).
16.00 — «Школьни глобус».
16.30 — 17.00 — «Къона тIе-хьаьгIа» художественни фильм 2-гIа серн.
18.00 — 19.00 — «Илледа гIотгIайга долчарна». Концерт.

УКВ

17.00 — «Халкъоаре дех».

8 СЕНТЯБРЬ

6.40 — «Юртара вахар» (тIаллай меттала).
6.50 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Передачай програм-ма.
8.21 — «Автоинспекторна боллетень».
8.31 — 9.00 — С. Василенко. «Сонта, Советски Малхбузе».
9.15 — «Социалистически де-кхараш. Мишта ихоачашду чуьт» (тIаллай меттала).
9.30 — Бонкхийчарна берех лаьца. Беседа (тIаллай мет-тала).
9.45 — 10.00 — «Халкъа тIе-хьанам балха тIа».
16.00 — Передачай програм-ма, Хаоттам.
16.01 — Минрофона хьал-хашка. Нохчийн тIаллай дешан телевидении инструменталан ансамблена.
16.25 — А. Шайхиев, «Байна ихъурча» Очерк (нохчий меттала).
16.40 — 17.00 — «Комунун-ти» газетерча радиожурна-ла.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хоамаш.
19.30 — 20.00 — «Нагирхойн кант» (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — Илли оаI М. Айда-мировас.
17.32 — Халкъа ашараш.

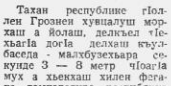

Тахан республике гIоллеи Грознеи хуьнгахуьш мор-хаш а йолаш, делкъал тIехьаьгIа дога делхаеи кхуьбаседа - малхбузехьара се-кунде 3 — 8 метр чIоагIа муха а хьекхаш хилеи фегара тем-пература республике 23 — 28, Грозне 25 — 27 градус йохъал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанеи ломмеи морхаш а йолаш, кхоана чIоагIа до-гIа делхаеи, тайп-тайпара оагIонашкхьара секунде 3 —7 метр чIоагIа муха а хьекхаш хилеи фегара тем-пература республике 12—17, дийнахьа 20—28 градус йохъал йолаш хилеи гIар-ду.

Метеостанци.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

ШОАТТДИ

Театральни майда. 17.00. УнахцIено ди.

С. М. Кирова цIерагIа культурин салайаре парк. 6.00. «УнахцIено» адар ду-жмадезарий клуб. 9.00. Болх бен я аттракционаш. 10.00. Радиоконцерт «Самодеятельни оркестра концерт. 18.00. «Сийга яха кхувшбоагIанйий клуб. 19.30. Дискотека «ВIашагIкхетар». 19.30. Мульт-фильмаш программа.

Сердалон болхлой ЦIа. 11.00. «Знаней мехка» беседа. 18.00. Кхоанча хьехар-хочун салайара сайре.

М. Горьке цIерагIа клуб, 14.00. «Говзал йоалйеча кулгашна сагоно фуй хал». 16.00. Радиобеседа «Дезала педагогика».

«Старогрозненскиф» НГДУ стадион. 9.00. Мехкдьттан газни промышленноста болх-лой спартакнада.

КIИРАНДИ

Театральни майда. 18.00. Болх бен да берий аттракци-онаш. Массови ловзарш, са-нъердаме викторинаш. 19.00. Нохч - ГIалгIай госфилармо-не симфонически оркестра концерт.

С. М. Кирова цIерагIа культурин салайаре парк. 6.00. Адар духхадезарий «УнахцIено» яха клуб. 9.00. Болх бен я аттракционаш. 10.00. Радиоконцерт «Дика салойме». 12.00. Массови ловзарш, викторинаш, юн-курсаш. 12.00. Болх бен я «Белая ладья» яха шахмат-ни клуб. 16.00. «Как сло-жился миф о Христе?». Лек-ци. 20.00. Дискотека. 20.30. Хроникально - документаль-ни фильмай демонстраци.

Бабцара театр. Назра-новски Ножай - Юртов-ски районий художествен-ни самодеятельноста колл-ективий концерт.

«Пролетбагa» цIерагIа культура ЦIа. 10.00. Мехкдьттан газеи промышлен-носта болхлой Ден хетадеч халкъа сацъердамаш. 12.00. Духовой оркестрах концерт. 16.00. «Искусство сага духовни вахар». Лекци. 18.00. «Лаьттан къонал машара тIехьа я ях» темати-чески кинохьохар. 20.00. Дискотека.

«Оргтехника» объедине-ни» культура ЦIа. 11.00. «Росинка» берий кинно-театр. 12.30. Клуб «Къона вязальщицаш». 16.00. ВИА.

Сердалон болхлой ЦIа. 17.00. «Профессиональ машара тIехьарча къовсамех». Гергача стола тIа вIашагIкхетар.

Редактор О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехтонхама секретара — 2-84-66; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66, культура — 2-64-75, 2-75-78. писем — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорскае — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-66; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

СФ00279. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3473.